మూడునాళ్లాయెరా మువ్వగోపాలా!

శ్రీ జి. నరసింహారావు

రంగసాని వేణుగోపాలస్వామి ఆలయంలో ఆ రాత్రి తొలిసారిగా గజ్జె కడుతుందని ఊరంతా హోరెత్తి పోతూంది—వరదనాటి ఏరులా. వయసు విరిసీవిరియని వేకువలో, మా పడుచుగుండెల కీ మాట వంశీగీతమే అయింది కదా! ఆ ఎలనాగ: పదునారు వసంతాల అందాలు యీ రాత్రి కోవెల మండపంలో: చిందులు వేస్తాయి. సిరుల సంపెంగల పరీమళాల బరువులతో మా ఎదలు బరువెక్కి పోతాయి అనే సంబరంలో పడుచుకులమంతా మహాముచ్చట పడిపోతున్నారు. ఈ రాత్రి మా ఊరి గోపాలుని జీవితంలో మరెన్నో మధురాల రాత్రుల కథలను జ్ఞాపకానికి తెస్తుంది కాబోలు. సరసగోపబాలుడు; రాగవతి హృదయాన్ని చేకొనునో లేదో!

మబ్బులు లేకపోయినా ఆనందం: అందం వర్షిస్తున్నా యీ రాత్రి మా ఊళ్ళో, ఆ ఒయ్యారి లావణ్య విలాసాన్ని తిలకించడానికే కాబోలు: రసికులకన్న ముందు రేరా జొచ్చేసాడు: వెన్నెల వెలుతురు విందుచేస్తూ!

తిరునాళ్ల రోజులా ఉంది. కోవెల అంతా కోడె వయసుగాళ్ల నూనూగు మీసాల మీదే మెరిసే చిర్నవ్వులతోను, ముసలి రసికుల ముగిసిన ముచ్చట్లతోను, వెన్నెలంతా సందడి గానూ ఉంది. రంగసానితల్లి పద్మసాని కోవెలంతా తానై తిరుగుతూ; తోటి సానిలకు ఆజ్ఞల జారీచేస్తూ, వయసుడిగన వెన్నెలరాయుల మనసుల్లో మధుర స్మృతులను కలచివేస్తూ; కన్నుల్లో చిలికీచిలకని నవ్వుతో సంవత్సరాల క్రిందటి అనుభవాల్ని పలుకరిస్తూ మహాసందడి చేస్తూంది.

వయసుగాళ్లు: ఏదో వంకపెట్టుకొని కోవెల మండపంలో ఉదయంనుంచి కాపుర మున్నవారు: వెన్నెలను వేగం రమ్మని: వెన్నెల బాలను వేవేగం రమ్మని; మలయపవనంద్వారా: కంటి చూపులద్వారా కబుర్లు పంపగా: పంపగా: ఆశలు ఫలించినాయి మరి. అయినా వేణు గోపాలుడు మాత్రము తక్కువ తిన్నవాడా! రసిక తెరుగనివాడా! మాలో నిండి, తను తృప్తిపడతాడుకాని: కన్నెను పొల్లు పోనీయునా! బృందావనంలోని మధుర వసంతాలను; రాధమ్మ హృదయాన్ని మరచిపోతాడా? యమునాతటంలో చీకటి గానుగచెట్ల నీడలో నిరంతరం సాగిన ఆ కేళీవిలాసాలు; స్వామి హృదయంలో చెరగి పోతాయా! ··· రాత్రుల రాగాలు ఆయనవి కావా!....ఆయన కన్నియల సొమ్ము కాడా!... మధురానుభూతులను మనకు దానంచేసిన స్వామి: మంచిగంధపు పరిమళం లాంటి రంగసాని యౌవనాన్ని రాగార్చితం చేయకుండా వదలడమే! రేయి వెన్నెలలు : పూలబాలలు; వేణుగీతాలు; కలల లోకాలు చిన్నపుచ్చుకోవా!...మండపాలు; బృందావనాలు:

తను తలుచుకుంటే కావా!....రంగసాని రాగం రాగించదా! · వయసు వెన్నెలలు: వలపు కన్నియలు: ఆరేయి: విచ్చుకొన్న హృదయంలోని ప్రణయభావాలతో నీరాజనా లర్పించవా కొంటె గోపబాలునికి.

అందియలు ఘల్లుమన్నాయి. గుండెలు ఝల్లుమన్నాయి. స్వామిముందు రంగసాని 'మూడునాళ్లాయెరా, మువ్వగోపాలా' అభినయిస్తుంటే: వెన్నెలను ఉట్టినే పోనివ్వని చిన్నవాళ్ల గుండెల్లో కెందామరలు తామరతంపరగా విరిసి మురిసినవి. అమల మోహనంగా: ఆ సుందరి: ఆ గీతాన్ని: అభినయిస్తుంటే: వయసుగుండెలు: వసంతోత్సవాలనాటి రాయలరంగరంగ వైభవాన్ని: తలపుకు తెచ్చుకున్నాయి...చిలిపితనాల గోపబాలుడు యీ రేయి పవిత్రమైన యీ విరిబాల రాగవిన్యాసంతో: రసిక డనిపించుకుంటున్నాడు. రాధమ్మ రాగాలనాటి మాటలు కథలే అయినా: యీనాటి రంగసానీ అర్చితుడైన గోపాలదేవుని రసికత: మధురాల కథే కాక మరచిపోలేని నిజం అనిపించుకుంది.

అందరిలోనూ మువ్వ గోపాలమూర్తి నిలచి రంగసాని నాట్యవిన్యాసంలోని నాణ్యతను: తమిదీర మా కందించి వేస్తున్నాడు. ఆనందాతిరేకయై: ఆవేశంతో, అనురాగంతో, అనుతాపంతో అంతర్లీనమైన ఆధ్యాత్మిక తత్వంతో అనన్యసామాన్యంగా ఆ తొయ్యలి: గుండెలు అందియలై: యుగాలక్రిందట బృందావన సుందరతరసీమల్లో పలికినంత మోహనంగా మంజులంగా ఘల్లుమంటూంటే రస స్పందనతో రాగిల్లని హృదయా లెన్నని? కన్నుల్లో వెన్నెల వెలుగులు నింపుకుకూర్చున్న కోడెకారుపిల్లగాళ్ళు మల్లెలు మొల్లలై: ఆ మనోరంజని కబరీభరాశ్లేషాన్నయినా చాలని ఆశ పడలేదనా !

అనితరమైన ముగ్ధమనోహర రూపలావణ్యకేళీ విలాసాలతో: వేణుగోపాలుని చెంత ఆ మోహని: ఆడింది, పాడింది. ఆంగికంలో: వాచికంలో: తనకు తనే సాటి అనిపించుకుంది. పెరచింతనలేని వలపుపిల్లగాళ్ళ హృదయాల్ని నెమళ్ళనుచేసి ఆడించింది: కోయిలలనుచేసి పాడించింది. తన వాల్చూపు బరువుకే వారి గుండెలు బరువైనాయి. తన ర్నవ్వుచిందుకే వారి మనస్సులు పున్నమలైనాయి...పువ్వుల దారుల ఆ పైడివలపుబాలను ప్రణయయాత్ర చేయించాలని రసికుల హృదయాలు ఆజ్ఞాపించినయంటే: నెలబాల నాట్యమెంతటి పోడిమల పోయిందో మరి !

ఆ ఎలనాగ వంశంవారు చేసుకున్న అదృష్టానికి రంగాజమ్మే తిరిగి జన్మించిందన్నారు పండితులు. ఊరి కోవెలదీ: కోవెల గోపాలునిదీ అదృష్టమన్నారు కొందరు. రసికత మరచిపోతున్న రోజుల్లో పునరుద్ధరించడానికి: మారుడు పంపిన మరోబాణం అన్నారు రసికులు. ఏది ఎట్లాగయినా మా,కింక పున్నమలు బరువయిపోతాయి...సెలయేటి గలగలలు: చిర్నవ్వు మిలమిలలు: మనస్సుల్ని: మంచిగంధపు విషంతో ప్రాణం తీసేటట్లు చేస్తాయి.

పెద్దలు కొందరు: 'వృత్తిలోకి దీనిని దింపకుమా' అన్నారు పద్మసానితో. 'స్వామీ! అందం వయసుది. ఆనందం మనసుది. మనసు మువ్వగోపాలుని సొమ్ము. వయసు తమబోటి వలపుగాళ్ళ సొమ్ము. రసికుడు వాకిట నిలచి వలపు బిక్ష పెట్టమంటే, కాదనడం కుల ధర్మమా? హృదయాన్ని స్వామి కంకితం చేయగా మిగిలిన శరీరం ఏమయితేనేమి? కోరిన మా రాజుల మక్కువ తీర్చలేని మే మెందుకు? అందక అందముంటే అలరిల పేమిటి? వయసులోని వెన్నెలలను చిన్నబుచ్చమంటారా? వలపుల వీవన ·హృదయానికి దీవెన. బ్రతుకు ·రసభరితంకదా! ప్రభువులకు తెలియనిదేముంది. వయసులోని అనుభవం: వలపుకి నీరాజనం అన్నారు పూర్వులు. అలరింపులేని ఆడదాన్ని స్వామి మాత్రం సరస హృదయంతో సరసన చేర్చుకోగలడా? ఏ వయసు కా ముచ్చట. పువ్వులు అందం

కోసం; పరిమళం ఆనందంకోసం. అందం మనది: ఆనందం స్వామిది. అందాన్ని అనుభవించడంద్వారా, ఆనందాన్ని స్వామికి అర్పితం చేస్తామని పెద్దలు చెప్పలేదా? అందానికి ఆమడదూరంలో నిలబడితే ఆనందం లభిస్తుందా? అనురాగంతో ఆర్ద్రిమవని హృదయానికి స్వామి సేవ లభ్యమౌనా?...తమరు చెప్పిన మాటలే: మరచిపోయరా మా రాజులు...నియోగించబడ్డ ధర్మాన్ని కాలదన్నడం న్యాయమా? సెలవియ్యండి. స్వామి ఆనలేక ఏమీ చెయ్యము మా కులమువారము. ఈ దినమే ఆన అయినది..స్వామి కారగింపుగాఉంచబడ్డ నైవేద్యాన్ని: భక్తులు భుజించడం లేదా?...తప్పు ఒప్పులు ఎన్నుతున్నామా?..అందం అందరి సొమ్ము. ఆనందంమాత్రం ఆయన సొమ్ము. అనుభవిస్తున్నది మనలోని మువ్వ గోపాలమూర్తి... ఏమీ తెలియని పేదలుకారుకదా, ప్రభువులు: పద్మసాని నెందుకు కదిపినారో!...అయినా వయసు చివరి ముచ్చట, మురిపెమూ యిదియే కాబోలు' అంటూ పద్మసాని పెద్దల మాటలతో పెద్దలనే సమాధానపరచేసరికల్లా సభ ముగిసింది.

'నువ్వు బ్రతకనేర్చినదానివి. వయసులో వెన్నెలనే: నీముందుకు పిలిపించుకున్న నెరజాణవు. మా మనసుల మరులు నింపి, నీ యింటి మూడు చుట్లూ తిప్పితిప్పి, మల్లెపువ్వుల, మంచి గంధపు సేవ చేయించుకొన్న మచ్చికంటివి. నువ్వు వయసులోని అందాన్ని అందలమెక్కించి, ఆనందాన్ని అరువులేని వ్యాపారంగా చలామణీ చేయించక వదుల్తావా' అనుకుని వెళ్లిపోయినవాళ్ళను చూసి; 'వయసులో, మా రాజుల యీ మాటలు ఏమాయెనో కదా! వెన్నెలనుంచి వేకువవరకూ వీధి గుమ్మంలో వేచియుండే యీ రసికులు యివాళ అస్త్రిసన్యాసంచేసి: ముదిమి ముచ్చటలు చెపుతున్నారు. పరువంతో పంట పండించకపోతే, రేపటి మాటేమిటి. మనసుకోసం గోపాలుడు, మనిషికోసం యీ మహరాజులు...అందానికీ, ఆనందానికీ ఉన్న లంకె నర్థం చేసుకోలేని పెద్దలు..' అనుకుంటూ నవ్వుకుంది పద్మసాని,

మధురస్మృతులు హృదయాలను కలచివేస్తూంటే: వయసు గుండెలకు, వెన్నెలరాజుకు కనుమూత లేదు...

కొమ్మకు కన్నెరికం పెట్టగల పెద్ద మనిషికోసం ప్రయత్నించకుండా ఊరుకుందా పద్మసాని? సర్వప్రయత్నాలు చేస్తూంది. ఎవరెవరి కన్ను ఏ పోకడలో వెలుగుతున్నది పసికట్టి ఉసికొట్టించగల నేర్పరి పద్మసాని. పడుచువాళ్ళనుంచి పెద్దమనుషులవరకు ఎవరెవరి ఫాయా లెంతెంతవో, ఎవరెవరి మనసు లే లెక్కమీద మసులుతున్నవో అంచనాలు సరిచూసి, వలలు వేసింది. చివరికి సై అంది ఓ జమీందారుగారి చిన్నవాడికి. ఎంతైనా పెద్దింటి పరువు నీడన బ్రతుకుకదా! ఫలానా జమీందారు చినవాడి చిన్నది అంటే ఎంతగిరాకీ, ఎంత పలుకుబడి!... పెరటిత్రోవ పద్దులు హద్దులు దాటునుకదా! వాడవాడంతా తన మేడ కప్పు డెంత వెలుగు....ముందు చూపుతో, బేరం పదితక్కువే అయినా ఒప్పుకుంది. ముహూర్త నిర్ణయం చేయించి, మనసుపడ్డ మగవానికి: వెన్నెలతో రమ్మని కబురంపింది.

కాని సిరిగల చిన్నదానికీ సంగతి ఏమాత్రమూ తెలియదు. 'వయసులోని వలపు, మనసులోని మమత: ఆ స్వామివి. వేణువును నేను...ఆ స్వామి సొమ్మును...ఆయన పెదాల తాకగానే పులకరించి పాడతాను...యమున హృదయాన్ని నేను...ఆయన పాటకు పరవశ్యత్తి తరగల నాట్యాలతో తన్మయ నవుతాను. రాధమ్మను నేను....రాగవివశనై బేలహృదయంతో ఆ వేణుగోపబాలుని కాలి అందియ సుతారపురాగప్రస్తారానికయినా అవశమై, అవ్యక్తమైన అనురాగాన్నిగా మారి: ముద్దుల ముగిసిపోతాను...నే నింకెవరికీ ఏమీ కాను... జీవితమంతా ఆ దేవదేవునిదాసీగా బ్రతికి. ఆయనలోకే అస్తమిస్తాను. స్వామి రాగాల రూపందుకున్న జీవితం నాది..అందుకే అది అయనది' ఇది పిల్లదాని మనసు...తల్లీ పిల్లల తలపులు సమాంతరపథాల్లో పయనిస్తున్నాయి...

సమయం చూసి, తల్లి పిల్లనుచేర:
లాలించి, బుజ్జగించి మాటలు మనసు కలిపి: గత
కాలపు కథలను గడుసుగాచెప్పి: అసలు విషయం
బయటపెట్టి: జవాబుకోసం ఎదురుచూడకుండా
వెళ్లిపోయింది. వయసుకి వేడెక్కించి వదిలేస్తే
తరువాత పని మారుడు చూసుకుంటాడని జాణ
పద్మసాని ఎరుగదా?...అయినా సమాధానం
కోరే సమయం కాదది..అమాయిక అయిన
కూతురు కాదంటుందా? వాదు లాడుతుందా?....

పిల్లదాని మనసున పిడుగులు వర్షించెను..
తన తలపేమి, తల్లి ఆలోచనేమి? కలనైన
యీ తనువు అన్యునదని అనుకోలేదే తను.
తల్లి ఎందుకిలా పెరచింతన చేసేను. వేశ్యగా
జన్మించినందుకు, వృత్తిచేయటంకన్నా అన్యము
లేదా బ్రతుకునకు? తను మాత్రం స్త్రీ కాదా?..
హృదయం లేదా?..మరి అన్యస్త్రీలవోలె తను
మనసుపడ్డ మగవానికే తన్ను తా నర్పించు
కొనుట న్యాయము కాదా? మూడునాళ్ళ ముచ్చ
పైన యీ తనువును పరులకు బందీచేయుటా?...
తన దేవుడు గోపాలుడు మిన్నకుండునా? మలిన
మైన శరీరముతో: తన దేవుని పూజించగలదా
తను? రోజూవలె రాగము రాగిల్లేలా, రక్తిమ
మ్మలరాలా: తను గజ్జెకట్టి ఆడగలదా, పాడ
గలదా? గజ్జెలు పలుకునా? మలినమైన మనసు
లోనికి మధురభావన చొరగలదా? మనసు
ముంగిట నిలచి పిలచే గోపబాలుడు ఎక్కడా?
వయసు వాకిట వేచి పిలచే వయసుగాడు మిన్నా?
దేవదేవునికి అంకితంచెయ్యబడ్డ యీ రంగసాని:
యింకో సరసునిముందు...అన్యముగ వర్తింప
గలదా?...సరసులకెల్ల సరసుడైన రాధా మాధ
వునికన్న సరసులా వీరు. మరి యీ మనుగడ
లెందుకు?...అమ్మమాట కాదనుటా?..గోపాలుని
చిన్నబుచ్చుటా..మనసుపడ్డ చిన్నది అన్యుల
హక్కయిపోయిన: ఆర్తిచెందదా? తన స్వామి?..
కర్పూర నీరాజనంతో స్వామి నర్చించగల
భాగ్యము యీ బ్రతుకుకు వదులుకొనుటా?...
నిజమైన దేవదాసిగా యీ జీవితమును పునీతము
చేసుకొనుటా?..నిన్నా మొన్నటి బాల్యమందు
లేని బరువు, బాధ్యత నేటి యౌవనమ్మునం
దేల యుండవలె?...నిన్నటివరకూ స్వామి
సొత్తయిన తను: నేడు అన్యము కావలెనా?..
చిరంతనమైన అనురాగ శ్రీ విరాజితమౌ స్వామి
పాదసన్నిధి పూమాలవోలె సోలిపడియుండుట
కన్నా భాగ్యము గలదా బ్రతుకునకు?'..చిన్నది
సదసత్సంశయముతో ఎటూ తేల్చుకోలేక,
తెగించి, తను నమ్ముకొన్నవాడు, తనను కొల్ల
గొన్నవాడు అయిన గొల్లలదేవునే అడగడానికి
చిన్నది హంసగమనయై కదిలె.

స్వామి రోజూలా వెన్నెలంత చల్లంగానూ
నవ్వుతూంటే చిన్నది చిరుకోపముతో 'మనసు
లేని స్వామి! మగువ బాధ తెలియవా? మంచీ
చెడుల మధ్య నీ మనసుకత్తె నలిగిపోతూంటే
నీకేమీ పట్టనట్లు నవ్వుతావుగా! రేపు రాగహీన
యెన యీ రంగసాని నీ ముందు గొంతెత్త
గలదా? నీ హృదయం ఆనందంతో అవశ
యయ్యేటట్లు ఆడగల ? అప్పుడు నీకు ఆలనా,
పాలనా ఏది? సుమకోమలి పూజలు వెగటాయె
కదా స్వామీ! అవునులే. నీవు మాత్రము మగ
వాడివి కావా! రాధమ్మ అమాయిక కనుక
కినుక పూనక ఊరుకుందిగాని, గోపాలా,
నే నూరుకోను..నేను వెన్నెల సెలయేరును...
నీ పవిత్రపాదస్థలి ప్రవహించ పుణ్యా నవుతాను..
నా బ్రతుకు చీకటి వెలుగుల మధ్య ఊగిస
లాడుతూంది. నువ్వుతప్ప అన్యము శరణ్యము
కాదు. ఏమందువు? నిన్ను ఒల్లకుండ, వయ
సుని అమ్ముకుని బ్రతుకెల్ల బరువుగా చీకటి
గుయ్యారాల్లోకి చెరిగి పొమ్మందువా? నీదానిగా
చివరి ఊపిరి పిలుచువరకూ, పలుకువరకూ,
నీ పాట పాడుతూ, నీ ముంగిట ఆడుతూ నిలచి
పొమ్మందువా? వయసు ముఖ్యమా, మనసు
ముఖ్యమా సామి? వయసు పోవునుగాని మనసు
పోదుకదా!...నీ వెంట వెలిగే జ్యోతిగా మనసు
మనునుకదా!...పోయే వయసుకన్నా పోని
మనసుపై మమత పెంచుకొనుట మంచిదికదా!
నీ చెంత ఆడుటకన్న ఆడదైనందులకి బ్రతు
కున కింకేమి కావలయును స్వామీ! మనసుకి

మగవాడివి నీవు...మా ఆశ నీది. నీ తృప్తి మాది...నీకోసము గొంతు విప్పగలుగుటే బ్రతుకుకి భాగ్యము..నీ ముంగిట నిలచి: నిత్యమంగళ మోహనమూర్తివైన నిన్ను కొలిచి: జీవితమంతయు సుమపరీమళావృతము చేసుకొనుటా?.. వెన్నెల వేళల : విన్నబోవు హృదయమ్ముతో: నిత్యం ఆత్మవంచన చేసుకుంటూ : ఆ వయసుగాళ్ళ వలపు బాసల బరువుతో క్రుంగిపోవుటా?... ఏమి నీ యానస్వామీ? నీకూ, నాకూ యిదే ఆఖరి సమాగమం. వేశ్యావృత్తి యే శరణ్యమన్న: స్వామీ: నీ యానబొదల దాల్తును. కాని రంగసాని మరి నీ ముంగిట, నీకోసం ఆడలేదు, పాడలేదు .రాధమ్మ మనను రంగసాని స్వామీ?.. మరి నిన్ను మలినమై చేరలేదు..నిర్జీవముగా నిష్క్రమించగలదు..ఈ పూల సెజ్జ దేవుని పూజా మందిర మందుంచమందువా?..రసికుల శయ్యా మందిరమందుంచమందువా?..'దేవుడు మాటాడ లేదు...రాతి బొమ్మ మాటాడుట కంటిమా, వింటిమా?...అమాయిక, ముగ్ధతావున ఆబేల అటుల ప్రశ్నించినది కాని...

కాని బాల మిన్నకుండునా!

'మాటాడవేమి స్వామీ! కలలలో కమ్మగా పలుకరించి, మనసును కొల్ల గొన్ననాడేమాయె యీ మౌనము?.. ఏమీ ఎరుగని చిరుతప్రాయమున వలపుల దోచుకొని: యీనాడు మౌన మూనుట న్యాయమా!!..నువ్వు మాట్లాడునంత వరకూ, నేను మాట్లాడక: ఆటాడక, నీ ముంగిట కూర్చుందును. నే నమాయికనుకాను. మనసుతో మాట్లాడి, మానినిని సేద తీర్చుము. లేకపోయెనా స్వామి, రంగసానిమాట దక్కనీయదు. పొగడల పొన్నల మాల లుండవు. కస్తూరి కార్చన యుండదు. శ్రీ చందనస్నాన ముండదు. అలంకార ముండదు. అందముండదు..ఏమందువో మరి..అంతవరకూ నీ సన్నిధినే నిలచి: నిన్నే ధ్యానించుచూ కాలము పుత్తును..'అంటూ ఆశ మీద ఆశగల ఆ భోగము చిన్నది గుడి తలుపులు బిగించి కూర్చున్నది.

వెన్నెలాయెను..ఇంట చిన్నదిలేదు..తల్లి ఊరంతా గాలించి: గుండెలవిసేలా ఏడ్చుచున్నది.

వేకువాయెను...గుడి తలుపులు తెరవబడలేదు..పూజారి భయపడి పెద్దలకు కబురంపినాడు...సంగతి తెలిసిన పద్మసాని అర్థము చేసుకొన్నది...

తలుపులు బద్దలుకొట్టి లోన చూడగనే మనసులేని మనిషున్నది: తొలిసారి గజ్జెకట్టిన నాటి రాత్రి సోయగమున్నది...కాని రాగాంచితమైన హృదయము మాత్రము నిష్క్రమించినది...మనసు మా రాజేమి చేసినాడో ఎవరి కెరుక?...వేణుగోపబాలుని వేణుగీతిలో యీ రంగసాని ఒక చిన్నితరగ అయినది కాబోలు!

నాటికి, నేటికి రంగసాని కథ కులము వారలకు ఊపిరి సలుపనీయదు...

రంగసాని పోయినా, వేణుగోపాలుడున్నాడు...

అందరమూ పోయినా, అతనుంటాడు...

ఆతని వేణువు పలుకుతూనే ఉంటుంది..

ఆ గుడి స్థంభాలు: అహరహమూ 'మూడు నాళ్లాయెరా మువ్వగోపాలా' అన్న ఆనాటి పాటను పాడుతూనే ఉంటాయి...